

Datum
2019-05-16

Bilaga 1

SJÖBO
KOMMUN

Ekonomiavdelningen
Ann-Christin Walméus

Finansdepartementet

Kostnadsutjämningsberedningen betänkande ”Lite mer lika” (SOU 2018:74)

Sjöbo kommun är i huvudsak positiv till utjämningsmodellerna och de föreslagna förändringarna i modellerna, som med något undantag, på ett bättre sätt än tidigare återspeglar de olika förutsättningar som finns för att bedriva kommunal verksamhet. Samtidigt är det viktigt undvika att modellen statistiskt inte förklarar kostnadsistället för behovsskillnader. En risk som enligt vår uppfattning är överhängande i den föreslagna modellen. För att stärka systemets legitimitet behöver modellen förenklas. Ett behov som kvarstår.

Vi instämmer i att utjämningsystemet har till syfte att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner och landsting. Det är därmed av yttersta vikt att kostnadsutjämnningen baseras på variabler som är mätbara och för kommuner och landsting opåverkbara. För att inte få till stånd så stora omfördelningseffekter och därmed skapa bättre planeringsförutsättningar, vore det värdefullt att variabler som styr kostnadsutjämnningen kontinuerligt och med kortare tidsintervall, än vad som hittills har varit, prövas i avsikt att validera att de fortfarande äger samma giltighet som när de infördes. För att systemet på bästa sätt ska återspegla faktiska förhållanden är det också av yttersta vikt att variablerna fortlöpande uppdateras.

Utredningen avser endast kostnadsutjämnningen och det är vår uppfattning att utjämningsystemen och statsbidragssystemen d.v.s. inklusive de riktade statsbidragen måste ses i sin helhet. Särskilt som sambandet med strukturbidraget är betydande, genom att strukturbidraget kompenserar för delar som även kostnadsutjämnningen beaktar, när det gäller till exempel befolkningsunderlag.

Sjöbo kommun önskar åter påpeka att de riktade statsbidragen endast bör användas i undantagsfall och då med tydliga riktlinjer. Enligt vår uppfattning skall det vara en allmän strävan att alla bidrag ska lämnas via utjämningsystemet och att särskilda statsbidrag skall utgå endast i undantagsfall. Flertalet av de befintliga riktade statsbidragen bör övergå till att bli generella.

Kommunen önskar särskilt lyfta några delar som regeringen bör överväga i det fortsatta beredningsarbetet.

Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg

När Statskontoret utredde delmodellen för förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg 2015 konstaterades att bland annat föräldrarnas arbets- och studietid hade ett starkt samband med barnens vistelsetid i förskolan. Vi ställer oss frågande till varför nuvarande utredning av kostnadsutjämnningen inte berör detta och anser att denna faktor bör belysas ytterligare innan beräkningen av vistelsetid förändras.

Förskoleklass och grundskola

Utredningen föreslår ingen socioekonomisk kompensation i kostnadsutjämnningen för förskoleklass och grundskola med hänvisning till det riktade statsbidraget för likvärdig skola. Sjöbo kommun anser inte att det är rimligt att socioekonomisk kompensation ska ske utanför den ordinarie kostnadsutjämnningen i form av ett tillfälligt riktat statsbidrag. Nämda statsbidrag bör istället lyftas in som generell statsbidrag och socioekonomisk omfördelning ska ske i kostnadsutjämnningssystemet.

Gymnasium

Modellen ger kompensation för alla i åldern 16-18 år oberoende av om de går i gymnasiet eller ej. I programvalsfaktorn kompenseras även för 19-20-åring som går i gymnasiet. Här finns vis risk för kompensation kan erhållas två gånger för vissa individer dels när den som 16-18-åring inte går i gymnasiet och dels när den är 19-20-åring och går i gymnasiet.

Kommunal vuxenutbildning

Sjöbo kommun ställer sig positiv till införandet av en utjämningsmodell för vuxenutbildning. Men ställer sig tveksam till några av den föreslagna modellens indikatorer. Reservationen gäller de indikatorer som till viss del tar hänsyn till kostnader som är ett statligt åtagande. En betydande andel av eleverna på vuxenutbildningen läser svenska som andra språk. Kostnader för nyanlända elever som deltar i Svenska för invandrare finansieras delvis via den så kallade flyktingschablonen. Istället bör målsättningen vara att indikatorn ska fånga de elever som kommunen har huvudsakligt finansieringsansvar för.

Vår bedömning är också att detta är en befolkningsgrupp som i stor omfattning bedöms röra sig mellan kommunerna och därmed ställs större krav på att variablerna uppdateras ofta för att spegla respektive kommuns strukturella kostnad.

Individ- och familjeomsorg

Kritiken mot modellen för individ- och familjeomsorg och variabeln "långvarigt ekonomiskt bistånd" har funnits under lång tid med anledning att den anses vara påverkbar. Modellen kan, för den enskilda kommunen, innebära negativa incitament när det gäller att reducera antalet individer med långvarigt försörjningsstöd. Det är därmed positivt att utredaren föreslår att variabeln tas bort. Samtidigt tillförs enligt förslaget variabeln "barn i ekonomiskt utsatta hushåll". Ekonomiskt bistånd förklarar majoriteten av de barn som omfattas av variabeln. Eftersom det räcker att en familj fått försörjningsstöd en gång för att det ska kvalificeras som barnfattigdom är det

vår uppfattning att även den föreslagna variabeln är påverkbar. Utredningen svarar inte på varför man inte enbart använder kriteriet om hushållens inkomststandard.

Att tillföra en variabel som ytterligare ökar delmodellens påverkbarhet anser Sjöbo kommun inte vara förenligt med kostnadsutjämnings principer.

Äldreomsorg

Det är positivt att normkostnaden för gifta/ogifta ersätts med sammanboende/ensamboende.

Prislapparna i modellen är uppräknade utifrån tidigare empiri. Befolkningens levnadsålder ökar successivt och framsteg sker löpande inom vården som påverkar insatserna. Modellen förutsätter att behovet även framöver är oförändrat mellan de olika åldersgrupperna. Med detta som bakgrund bör en översyn av normkostnaderna inom äldreomsorgen göras.

Verksamhetsövergripande kostnader

Uppvärmningskostnader ska utjämnas för skillnader i kostnader för uppvärmning av kommunala fastigheter mellan olika delar av landet. Någon hänsyn till regionala skillnader i elpriser till följd av elområdesindelningen tas inte. Elområdesindelningen innebär högre uppvärmningskostnaderna framförallt för delområde 4 d.v.s. södra Sverige. Här bör en särskild validering av komponenten göras och då särskilt utifrån regionala skillnader.

Merkostnader för verksamheter i områden med gles bebyggelse

Här borde utredaren lagt mer fokus på att följa upp och utvärdera variablerna och inte bara räkna upp befintliga. Ett problem som skapas med metodiken är att ingen förnyad analys gjorts av hur gleshet påverkar kostnaderna och därmed görs ingen bedömning av förklaringsgraden.

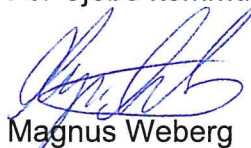
Löner

Förslaget vill kompensera fullt ut för strukturella lönekostnadsskillnader och söker genom tre variabler hitta förklaringen till det man menar är en strukturell skillnad. En kommun med höga taxeringsvärden kan ingå i samma arbetsmarknad som en med låga taxeringsvärden, varför taxeringsvärdet måste anses ha en låg förklaringsfaktor och kan inte anses samvariera på det sätt som en i framtiden rimligt hög förklaringsgrad förutsätter.

LSS

Det är djupt otillfredsställande att ett kommunalt kärnområde som LSS inte berörs i utredningen. Vår huvudständpunkt är att finansiering av LSS i sin helhet skall vara ett statligt ansvar.

För Sjöbo kommun

Magnus Weberg
Kommunstyrelsens ordförande

Ann-Christin Walméus
Ekonomichef

